

KGORO YA THUTO YA GAUTENG
DITLHAHLOBO TŠA MAREMATLOU

FEB / MAR 2006

SEPEDI LELEME LA GAE
MAEMO A A PHAGAMEGO
(Lephephe la Boraro)

NAKO: Diiri tše 2½

MEPUTSO: 120

DITAELO:

- Lephephe le le na le dikarolo tše THARO e lego A, B le C.
 - Tloga o tsinkela dihlogo le diswantšho ka šedi, pele o ka dira kgetho ya maleba.
 - Mo go karolo ya C, kgetha puku e TEE fela **Go tseba mang? goba Moepathutse.**
 - Kgetha potšišo ya ditsopolwa goba ye telele go tšwa pukung ye o e kgethilego.
 - Bala dipotšišo ka moka, ka šedi pele o thoma go ngwala.
-
-

KAROLO YA A

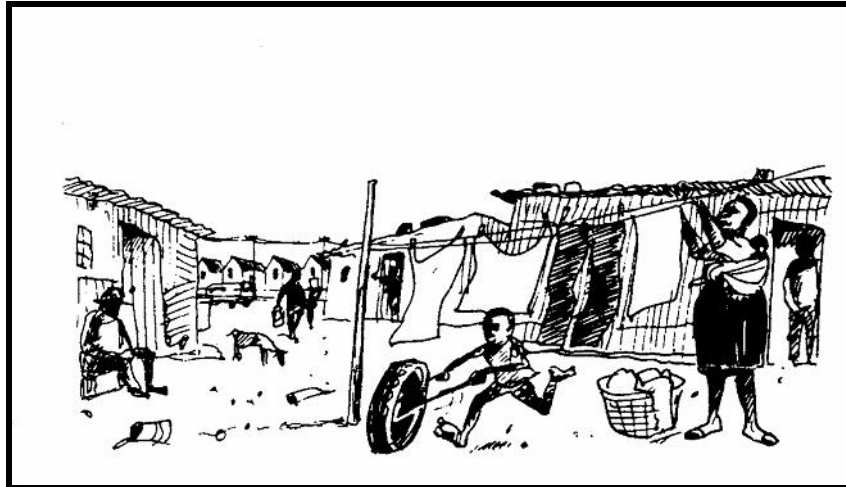
DITAODIŠO

POTŠIŠO 1

Kgetha e TEE ya ditaodišo tše di latelago, gomme o ngwale taodišo ya botelele bja matlakala a MABEDI ka yona.

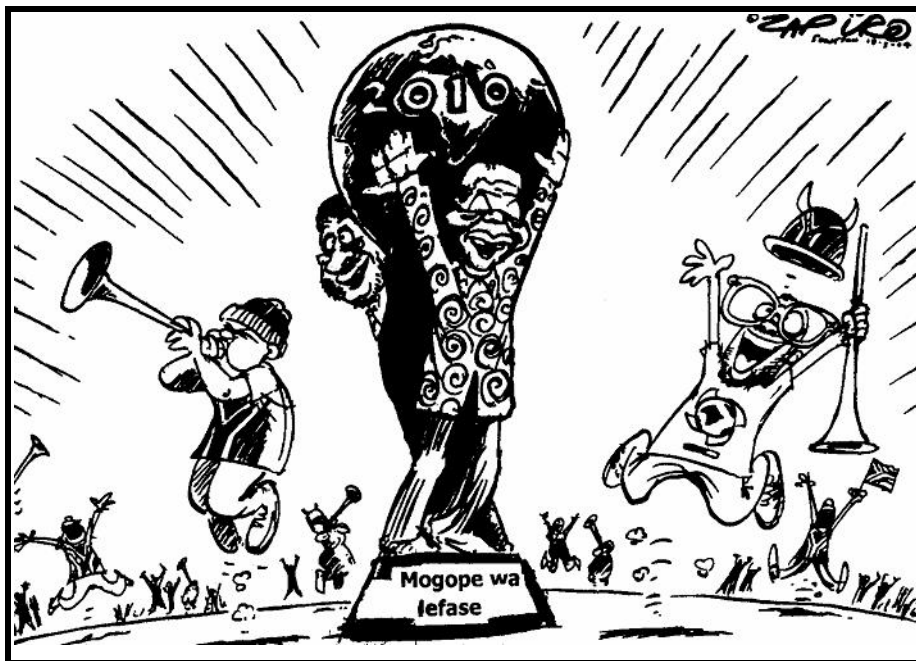
- 1.1 Ke nnete gore tše dingwe tša ditiragalo ka dinagamabaping di swanetše go elwa hloko.
- 1.2 Maithswaro a batho ba matšatši a lehono go batho ba bangwe.
- 1.3 Ngwala taodišo yeo e felelago ka gore:.....ke tšona dipolitiki tša matšatši a re phelago go ona.
- 1.4 Leano la mmušo la "Batho pele" le tloga le hola setšhaba dikantorong tša mmušo ka bophara. Tia di lle.
- 1.5 Kgetha se TEE sa diswantšho tše di latelago ka šedi, o se fe hlogo gomme o ngwale taodišo ya maleba ka sona.

- 1.5.1 Lebelela seswantšho se se latelago ka šedi, o se fe hlogo ya maleba gomme o ngwale taodišo ka sona.

Sowetan: 20-02-2004

- 1.5.2 Lebelela seswantšho se ka šedi, o ngwale ka ga ditiragalo tša letšatšing leo.

Sowetan: 18-05-2004

1x40= [40]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: [40]

KAROLO YA B

POTŠIŠO 2

Ngwala lengwalo le TEE go ao a latelago. Botelele bja lona, go akaretšwa aterese, madume mmele le thumo, di tla le tšakala le TEE.

- 2.1 Ngwalela lekgotla la motse wa geno **lengwalo**, o ngongorege ka bakgopedi ba mebileng bao ba kgopelago thušo ya tšhelete ba gokere bana.

GOBA

- 2.2 Ngwalela mogwera wa gago **lengwalo**, o mo leboge ka fao a go thušitšego go tšwelela dithutong tša gago tša marematlou.

1x20= [20]

POTŠIŠO 3

Kgetha se TEE sa dingwalwana tše tharo tše di latelago, botelele bo be go ya ka dinyakwa tša sona.

- 3.1 O yo mongwe wa baetapele ka dikgolegong. O hweditše polelo ye e fiwago ke yo mongwe wa bahlapetši ba bagolegwa. Dula fase le baetapele ba bangwe le ngwale **memorantamo** wo le o lebišago go molaodi wa dikgolego le belaele ka maitshwaro a bahlapetši ba.

Sowetan: 09-12-2003

- 3.2 O moletakgoro wa motšwaoswere ka ge moletakgoro wa lefelo le a ile matšatšing a maikhutšo. Ngwala tšeo di diragetšego matšatšing a MAHLANCA a go feta ka **pukung ya letšatši ka letšatši**.

- 3.3 Polelo ya mopresidente letsatšing le, e tšile le matsapa a go leka go tliša kaonafalo ya maphelo a Mafrika Borwa. Re allele **polelo** ye e tšlago go ahlaahla matsapa a, le ka moo a tšla fetolago maphelo a batho ka gona.

1x20= [20]

POTŠIŠO 4

Kgetha se TEE sa dingwalwana tše dikopana tše di latelago.

- 4.1 O sa tšwa go bona sehlabelamokgoši sa mošomo wo o tšogago o na le maitemogelo go wona ka kuranteng ya Seipone. Re thalele **boitsebišo (CV)** bjo o tšlago bo romela bengmošomo.
- 4.2 O sa tšwa go bala puku ye mpsha mo lekaleng la bongwadi. Ngwala **tshekatsheko/phetleko ya puku yeo**.
- 4.3 Mogwera wa gago yo a sa tšwago go tšhatha ngwagola, o sa tšwa go šegofatšwa ka leitšibolo la lesogana. Ngwalela mogwera wa gago **karata** ya go mo akela mahlatse le mahlogonolo ka seo

1x10= [10]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: [50]

KAROLO YA C

POTŠIŠO 5

DIKANEGELOKOPANA

Go Tseba Mang? – H.H. Ramokgopa

5.1 Badišiša ditsopolwa tše di latelago gore o tle o kgone go araba dipotšišo tše di di latelago:

Setsopolwa A

“O tswa kae ntate? O batla mang?” mosadi yoo a lebelela sutukheisi ya T.T.
T.T.: “Ke tšwa gae; ke nyaka mmane.”
Mosadi: “Hae ke hokae; mmane yena ke mang?”
T.T.: “Mmane ke MmaPhuti..”
Mosadi: “Ooo! O batla Mapedi ana a tswangPidaspeke? A dula ka mane ka morao. O se ka na o kena le mona o tshwere disutukheisi tšenanaa. Ntša tsena di ka o lematsa ngwanaka. O ka mpa wa kena ka kwana ka morao; ho na le heke e nnyane hona ka kwana. Empa jwale hobane o se o kene le mona ho lokile. Ha ke tsebe hore ba ile mosebetsing kaofela. A ke ke bitse mosetsanyana, mohlomong ba siile khii.” O a bitša: “Tentenki! Tentenki wee!”

- 5.1.1 Efa hlogo ya setsopolwa se o be o fe le lebaka leo le gapeleditšego mongwadi go efa ka tsela ye. (2)
- 5.1.2 Ngwala maina a T.T. ka botlalo. (2)
- 5.1.3 Hlaloša seo se gapeleditšego T.T. go tla mo. (1)
- 5.1.4 Ka methaladi ye MEBEDI, efa semelo sa T.T. (2)
- 5.1.5 Efa tiragalo yeo e ilego ya šulafatša T.T. ge a le lefelong le. (1)
- 5.1.6 Go be go nyakwa mang ge T.T. a tla ba a šulafatšwa, le gona ka lebaka la eng? (2)
- 5.1.7 Go ya ka karabo yeo o e filego ka go 5.1.6 o bona bothata bja mohuta wo bo ka fedišwa bjang? Efa kgopolo ya gago. (1)

Setsopolwa B

Rose a dira bjalo, gomme ya re ka letšatši la mafelelo la kgwedi MmaPhakwe a laelana le beng ba gagwe le mogweragwe, ka la pele la kgwedi ye e latelago a napa a šala gae – go khutša. Ba gaRobowitsky ba be ba fela ba botšiša Rose gore MmaPhakwe o bjang gomme lešatši le a letšego a filwe ngwana wa mošemane ka lona ba ile ba tseba e sa le gosasa; ba thaba kudu, ba ba ba mo romela matsoba a mabotse a mebalabala ye e tagilego. MmaPhakwe a fetša kgwedi tše pedi gape ka morago ga ge ngwana a belegilwe.

Nakong yeo ya ge MmaPhakwe a se gona Rose o be a dira mešomo ka moka yeo e lebanego mothuši ka lapeng; a apea, a sole, a hlatswe diaparo tša bona le tša bana; a ala malao a bana le a ba bagolo.

- 5.1.8 Leina la MmaPhakwe ke mang? (1)
- 5.1.9 MmaPhakwe o be a šomela mang? (1)
- 5.1.10 Ka boripana mothaladi o TEE LE SERIPA hlaloša seo se ilego sa dirwa ke Rose. (2)
- 5.1.11 Taba yeo Rose a e dirilego e ile ya fela bjang? Hlaloša. (2)
- 5.1.12 Efa kgopolo ya gago mabapi le seo Rose a se dirilego. (1)
- 5.1.13 Bothata bjo bo tšweletšwago mo setsopolweng se bo ka fedišwa ke eng ge o bona? Efa kgopolo ya gago. (2)

Setsopolwa C

Pekwa: "Afa ee?"

Pekwa a se diegego dumela taba yeo, fela ge ba fihla kgauswi le mo Marula a dulago, gwa bonala gore mosadi yo ge a sa dire ka boomo, o gokwa ke se sengwe gomme ga a rate go goma. Marula o rile ke goga maoto gwa se thuše selo, a ba a bona ba fihla rumung ya gagwe, a notbilla, gomme ba tsena. Pekwa o be a khutišitše semetlana kaekae mo go yena; a se ntšha gomme ba thoma go boela ba nwa gonaka fao rumung ya Marula. Ge a swanetše gore bjale a tloge, Pekwa a re: "Na o dula le mang ka mo?"

Marula: "Le mosadi wa ka."

Pekwa: "O na le maaka; o kae?"

Marula: "O gona o sa ile ka mo gaMaina go bona rakgadiagwe o a babja."

- 5.1.14 Mosadi yo Marula a bolelago ka yena ke mang? (1)

- 5.1.15 Ke taba efe yeo Pekwa a ilego a e dumela? (1)
- 5.1.16 Morago ga mo go ile gwa direga eng? (1)
- 5.1.17 Setsopolwa se se tsopotšwe kanegelong efe? (1)
- 5.1.18 Na Pekwa e be e le mosadi yo mobjang? Efa semelo sa gagwe. (3)
- 5.1.19 Na o be o ka thuša Marula bjang go tšwa dinaleng tša Pekwa? Efa kgopolo ya gago. (2)
- 5.1.20 Ramokgopa o go rutang ka baanegwa ba go swana le Pekwa? (1)
- [30]**

GOBA

- 5.2 'Madimabe ke selo sa go makatša: ge a ka go wela, a fela a latelana'. Go tiiša mantšu a, sekaseka kanegelo ye: **Mpapaletšeng**; o tšama o lahlela mehlala go tiiša seo o se ngwalago. (1)
- [30]**

POTŠIŠO 6

DINONWANE

Moepathutse – S.A. Makopo

- 6.1 Badišiša ditsopolwa tše di latelago gore o tle o kgone go araba dipotšišo tše di di latelago.

Setsopolwa A

Le ge ba re Mokadiathola o ne lemahlo a bogale, a ka se bone. Gape re tla ya e le mantšiboa gore bompheane ba se re bone," gwa realo Mosebjadi.

Ka nnete mantšiboa ba ya ka babedi ba swere leselwana ba fulela dikenywa ka go lona, gomme ba bitšana le ka bana, ba jela dikenywa tšela ba le ka lapeng le legolo.

Kganthe ge ba fula dikenywa mogogonope wa Mokadiathola o ba bone. Ge ba feditše ba ipshinne ka dikenywa, ba makda ba wela fase ka moka ba rapalala, ba šitwa go ema.

- 6.1.1 Mosebjadi o be a bolela le mang? (1)
- 6.1.2 Mokadiathola o ba boditše eng pele a sepela? (1)
- 6.1.3 O bona Mokadiathola a rata lapa la gagwe go ya ka karabo yeo o e filego ka godimo? Fahlela. (2)
- 6.1.4 Mokadiathola o tsebile bjang gore lapa la gagwe le wetšwe? (1)

- 6.1.5 Ka methaladi ye MEBEDI, efa diteng tša molaetša wo o o filego ka go 6.1.4. (3)
- 6.1.6 Nonwane ye e kgala eng? Efa dintlha tše PEDI. (2)
- 6.1.7 Ge o be o le Mokadiathola o be o tla dira eng morago ga tiragalo ye? Efa kgopolo ya gago. (1)

Setsopolwa B

Morago ga fao ya ba semphetekegofete ge maphoofolo a ya go nyakela tau pheko ya bolwetsi.
Bošego mola go robetšwe, phiri ya khukhuna ya ya go tau ya re:
“Morena, ke tseba gabotse gore ke a go fošetša ka go tlo go tsoša bošego o ithobaletše, ebile o fokola. Fela ke bone go se ka mo nka dirago.”
“Ke go theeditše ngwanaka, bolela,” gwa laela tau.
“Mosegare ge re kgobokane o boletše gore o thabišwa ke gere tšile ka moka. Eupša ga se o lemoge gore phukubje ga a gona.”
“Banna! Phukubje o be a se gona?”

- 6.1.8 Efa hlogo ya nonwane ye. (1)
- 6.1.9 Ke mang yo a ilego a rongwa go yo bitša phukubje? (1)
- 6.1.10 Ke ka lebaka la eng ge phukubje a be a se gona? (1)
- 6.1.11 Phukubje o ile a fa tlhalošo efe ge a goroga? (2)
- 6.1.12 Batho ba go swana le phiri, ke ba bantši. Na ba ka thušwa bjang? Efa kgopolo ya gago. (1)
- 6.1.13 Hlaloša seo se ilego sa direga morago ga tlhalošo ya phukubje. (2)
- 6.1.14 Ke seema sefe seo se ka hlabelwago phiri? (1)
- 6.1.15 Nonwane ye ke ya mohuta mang? (1)

Setsopolwa C

Mo setšong sa Sesotho, dipoloko tša batho di a fapana. Poloko ya kgoši ga e swane le ya motho fela. Le ya monna ga e swane le ya mosadi. Gape ya motho yo mogolo ga e swane le ya ngwana.
Ge motho fela a hlokofetše, Basotho ba re: “O tšerwe ke phiri,” gomme ba phula nthoba lefaong, ba botše bana ba re: “Ke gona mo phiri e šwahlilego bošego ge e tlo tšea rangwaneago.” Ba bagolo ba leka ka maatla gore bana ba se keba tseba gore go diregile eng, gomme dilo tše dintši tše di amanago le lehu ka lapeng di dulwa ka marago.

- 6.1.16 Ke ka lebaka la eng ge motho a hlokofetše go thwe o tšerwe ke phiri? (1)

6.1.17 Efa mmolelwana wo o dirišwago ge go hlokofetše kgoši o be o hlaloše gore ke ka lebaka la eng ba realo. (2)

6.1.18 Hlaloša dipoloko tša batho ba ba latelago:

- Monna
 - mosadi
- (2)

6.1.19 Ge o bona ke ka lebaka la eng ba bolokwa ka tsela yeo? Efa dintlha tše PEDI. (2)

6.1.20 O bona ditlwaelo tša mohuta wo di ka latelwa le mehleng yeno? Efa kgopolo ya gago. (2)
[30]

GOBA

6.2 Dinonwaneng tše dintši tša Makopo megabaru le botlaela di a bapetšwa. Go tiišetša kgopolo ye sekaseka nonwane ya **Phukubje le Phiri**.

PALOMOKA YA KAROLO YA C: [30]

PALOMOKA: 120